

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

26. De alijs propositionibus in Bulla Pij quinti damnatis, quae supra
traditam doctrinam sancti Augustini complecti videntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

videretur doctrina ista Pontificum illorum censuris esse perstricta. Peccati enim damnabilis ratio; sicut & laudabilis benefacti, ab arbitrij libertate dependet. Iam autem secundum recentiorum etiam Theologorum sententiam certum est, actum aliquem bonum posse esse liberum, libertate de qua ipsi loquuntur, quamvis ex aliqua suppositione jam fiat necessarius, & voluntas quæ eum producit ab eo producendo abstinere non possit. Sic enim videmus actum divinæ voluntatis ex hypothesi, quod ad eum se liberè determinaverit, non amplius posse retractari: ex quo fit, ut quicquid ad extra facere ipsa jam ab æterno decreverit & elegerit, necessarium sit ut fiat. Sufficit enim ad ejus libertatem, ut liberrimè se ad eum Deus ab æterno determinaverit, ratione cujus liberrimæ determinationis, semper adhuc actus liber est & semper erit. Hanc electionis liberæ constantiam si creatura rationalis imitetur, ut pari modo immobiliter in amore creatoris vel creaturæ, ad quem sese summâ libertate flexerit, non solum quantum ad speciem actus, sed etiam quantum ad exercitium perseveret, nihil est cur actus ille non semper dici possit liber eadem libertate, qua ab initio liberæ determinationis liber fuit. Talis enim voluntas juxta principia sancti Augustini, est in nostra potestate, quia volentibus adest. Porro qua in potestate est, libera est nobis. Et quamvis illa exercitij perpetuitas respectu amoris sui in hominibus ante gratiam non habeat locum, quia somno saltem interrumpitur, sed solummodo quantum ad speciem actus: in dæmonibus tamen semper vigilantibus, & in actu constitutis, fortassis locum habet. Quidquid enim agunt illi, qui semper aliquid agunt, hoc agunt ex illo primo amore sui quo ceciderunt, veluti cardine quorumcumque motuum quibus agitantur. Unde non veretur dicere August. quod sicut Angeli boni Deum perpetua iustitia tenenda voluntate promerentur; ita malos perpetua peccandi vo-

A *luptas tenet.* Si ergo necessitas ex hypothesi non repugnat actibus laudabilibus, nec libertati voluntatis, ex qua fluunt; non est ratio cur similis necessitas ex hypothesi damnabilium actuum libertati adversetur. Talis enim necessitas non nisi ex hypothesi præcedentis liberæ determinationis nascitur: nec aliud revera est nisi primæ liberæ voluntatis perpetuitas & immutabilitas; cujusmodi est divinæ, & fortassis Angelicæ voluntatis, quam defæcior Theologia non solum origine, ratione primæ determinationis, sed semper etiam actu liberam esse profitetur. Non loquitur ergo illa proscripita propositio de tali necessitate malæ voluntatis ex hypothesi, qualem tamen quantum ad exercitium in hac vita nullam agnoscit Augustinus: sed de necessitate potius absoluta, quæ voluntas ad malum appetendum aut agendum, non solum specificatione, sed etiam exercitio, nulla prævia liberæ determinationis hypothesi, sed absolute necessitata est. Talis enim voluntas aut actio creaturæ, præterquam quod in Angelis & hominibus nunquam data est, si tamen dari fingeretur, non in ea peccaretur damnabiliter, sed potius laudabiliter ageretur. Talis enim necessitatis determinatio institutionem naturæ sequeretur, quam sequendo non posset esse damnabilis. *Et enim non receditur ab eo modo, quo naturaliter factus est, ita ut melius esse non possit, ea quæ debet facit, quæ hæc facit.* Quæ ratio non habet locum, si jam liberæ voluntate peccantem ejusdem liberæ voluntatis duritia & perpetuitas consequatur. Iam enim liberè peccando recessit ab eo modo, quo naturaliter factus erat, & recedendo fieret, ut (quamvis liberam illam voluntatem recedentem à natura sua volendi, obstinatione amplius mutare non posset, quia mutare non vellet) non propterea ille qui constrictus esset ista hypothesica & voluntaria necessitate, ea quæ debebat, facere censeretur.

CAPVT XXVI.

De alijs propositionibus in Bulla Pij Quinti damnatis, quæ supra traditam doctrinam sancti Augustini complecti videntur.

SED aliæ non pauca propositiones in eadem Bulla, iniquis, proscripæ sunt, quæ doctrinam illam aliam, quam de tentationum victoriâ, de vitandis per liberum arbitrium peccatis, de operibus infidelium, & similibus, ex Augustino produximus, redolere profus videatur. De quibus sigillatim aliquid dicendum est.

In primis igitur profertur illa propositio vigesima-nona. Non soli sures iustitiae & latrones, qui Christum viam & ostium veritatis & vitam æternam agunt, sed etiam quicumque aliunde, quam per ipsum

A *in viam iustitiae, hoc est, ad aliquam iustitiam conscendi posse docent, aut tentatione ulli sine gratia ipsius adversario resistere hominem posse, sic ut in eam non indicatur, aut ab ea non superetur.* Vbi damnari videtur ea doctrina, qua diximus ex Augustino, nullam tentationem solo libero arbitrio posse superari.

Respondetur, In ista Bulla nonnulla propositiones damnantur, non tam propter falsitatem doctrinæ, quam continent, quam propter acrimoniam censuræ, qua earum auctor, Doctorum quorundam sensa perstringit. Quod

Proleg. 6. c. 2. n. 14.

Sacr. Proleg. 6. c. 2. num. 14.

Num. 15.

1. 2. Disp. 190. r. 12. & Disp. 189. r. 15. Vazq. 1. 2. Disp. 190. c. 18. n. 174.

149. 150. 151.

Quod quia aliorum animos exacerbare & offendere solet merito à Pontificibus improbatum est. Et hinc est, quod inter notas quibus ille propositiones infuruntur quædam respectivè dicuntur esse scandalosæ, & in pias aures offensionem imminutentes. Quam solutionem Franciscus Suarez in multis propositionibus veram esse sentit, inter quas ipsius quoque iudicio apertissime vigesima secunda collocanda est, quæ dicit: Cum Pelagius sentiam, quæ textum Apostoli ad Romanos secundo: Gentes quæ legem non habent, naturaliter quæ legi sunt facturi, intelligunt de Gentibus fidei gratiam non habentibus: cum Augustinus illam ut probabilem admittat, & S. Thomas doceat. Itaque Suarez: Nunc generalim dici potest, has propositiones, quæ non apparent ita damnabiles propter videri doctrinam: propter acerbiteriam & audaciam, quæ Bilis suis propositiones astruebat, & contraria notanda, reiecta esse à Pontifice, saltem ut scandalosæ: quæ illa hanc immodicæ exaggeratio scandalum generat. Quæ regula recte quidem ad primam exemplum (de ista propositione ex capite secundo Epistolæ ad Romanos desumpta) accommodatur. Ad illam verò propositionem: Non solum hi fures sunt & latrones &c. Ita responderi, necessarium non esse, ut propter omnes damnentur; præsertim quia illa propositio ex hypothetico est, & in involuntariâ temeritate incipit: non solum hi fures sunt & latrones &c. Gabriel vero Vasquez hanc ipsam primam propositionem, quam de victoria tentationum objecimus; itaque illam vigesimam octavam, quam vocat 29. Pelagianus error est dicere, quod liberum arbitrium valet ad illum peccatum vitandum: nec non trigessimam sextam: Cum Pelagius sentit, qui boni aliquid naturalis, loc est, quod ex natura solvituribus ortum dicit, agnoscit. Et sexagesimam tertiam quam ipse 61. nominat: Non nisi Pelagiano errore admitti potest, usus aliquis liberi arbitrii bonus sive non malus. & gratia Christi iniuriam facit, qui ita sentit & docet. Has, inquam, omnes propositiones & plures alias reiectas esse tradit Vasquez, Non propterea, inquit, quod auctor earum, hanc sententiam sequeretur, videlicet quod nulla tentatio sine gratia per Christum vinci posset, vitarique sine peccato: nullumque moraliter bonum opus fieri sine gratia: sed quod oppositam erroris arguat: sicut etiam incusaretur, qui censeret hereticam opinionem Thomistarum asserentium, Beatam virginem conceptam in peccato originis: non quod ipse oppositam sequeretur, sed quod prædictam carperet ac morderet. Hæc ipse latinis profequitur. Et ad hujus solutionis veritatem asserendam, profert testimonium Francisci Toleti confidentis solutionis esse germanam, & Bellarmini sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, quorum alter Lovanium destinatus fuit, ut ejus opera Bulla reciperetur, alter ibidem fuit, cum promulgaretur. Vnde ipse Vasquez ex professo docet nullam tentationem superari, nullumque moraliter opus bonum fieri, sine gratia Christi & primam eorum à duobus illis prædictis Cardinalibus traditam fuisse asserit. Verum si damnatio harum,

A inquit, propositionum aliquid obstaret sententiæ nostræ in hac disputatione, obesse etiam opinionem quam præcedenti disputatione secuti sumus de victoria tentationum, quam etiam tradidit noster Bellarminus. At ille noverat prædictam damnationem, undè & occasionem illius, quam inferius referemus. Nam & ipse Lovanium fuit eo tempore, quo contentiones inter Doctores exorta fuerunt; & Roma, cum prædicto Bulla edita & confirmata fuit. Nihilominus neque contra opinionem, quam docet de victoria tentationum, quicquam ex hac Bulla sibi objicit. Et paulo inferius etiam de Francisco Toletus: Adde Franciscum Toletum nostræ societatis Religiosum, & postea Romanæ Ecclesiæ Cardinalem illustrissimum, cum quo de hac re conveni, dum essem Romæ, in ea fuisse sententiæ: quod nulla tentatio etiam minima sine auxilio gratiæ per Christum vinci posset, aut vitari sine peccato. Et tamen ipse auctoritate Apostolica Greg. XIII. Lovanium missus est ad componendas lites de hac re inter Theologos, & ut curaret prædictam Bullam ab omnibus submisce recipi. Sciebat igitur nihil suæ opinioni prædictam damnationem adversari, ut inferius commemoravimus. Et statim subiungit: Ego etiam non dubito propositiones, quas memoravimus, sicut etiam multas alias contentiones acriter videndum, quo Doctor ille aliorum opiniones criminabatur, damnari tantum, ut scandala & offensivas parentes, & hæc ratione solum prohiberi: Nam & audacia, nimisque arrogantia in aliorum sententiis malignè vellicandis, ac lacerandis non parum scandala afferre solet: à quo docti & prudentes Theologi in suis scriptis abstinere debent. Quod ostendit ex prohibitione, quæ lugillatio & nota de sententiæ de Cœceptione B. Virginis immaculata verita est. Et cum in eandem sententiam non pauca dixisset, ad Eminent. Toletum rediens: Sensum huius damnationis, prout à me explicatus est, contuli cum illustrissimo D. Cardinali Francisco Toletus, cum adhuc sacri Palatii Cœcionator & Theologus esset, anno 1586. qui ut dixi pro hac Bulla & damnatione recipienda Lovanium missus fuit, eumque probavit et GERMANUM ESSE DIXIT, PROPRIAQUE MANU subscripsit: cuius scripturæ exemplar apud me adhuc est.

Quæ quavis ita sint, non tamen negat neque Bellarminus, neque Toletus, neque sanctus Augustinus, quin liberum arbitrium aliquod particulare peccatum suis viribus vitare, nonnullasque tentationes ita sine gratia superare possit, ut in aliam incidat. Nullo modo enim necesse est, ut eadem quæ pulsatur animus tentatione, superetur, vel in idem peccatum incidat, quo vitæ tentationis urgetur. Si ergo Pontifices eos qui hoc negant, proferibendos illa censura duxerint, tunc non solum propositiones illæ, quantum ad censuram acerbiteriam, sed etiam quantum ad ipsam quam continent doctrinam damnatæ censeri debent. Talis enim doctrina non tantum Augustino, ut supra vidimus, sed experientiæ perspicuè contraria est, quæ docemur ab hypocritis apertissima quædam vitia, vanæ gloriæ cupiditate, vel alijs vitijs deterioribus vinci. Sed non arbitror ad illum vitandam

144.

Num. 15.

Num. 15.

174.

vitandæ superandæque tentationis modum à Pontificibus respici, quem à nemine negatum esse nemini, ipsa verba propositionis satis indicant, de illa superatione tentationis esse sermonem, quæ sic resistitur tentationi, ut in eam non inducatur, hoc est ut, in nullam inducatur. Quod fit, ut Augustinus dicit, quando concupiscentia bona vincit concupiscentiam malam.

Quod si queratur quæ certitudine doctrinam istis superioribus quatuor propositionibus contentam, & à censurandi acerbitate separata tradiderit Augustinus vigesimam octavam & vigesimam nonam, quod nulli tentationi sine gratiæ adiutorio resisti possit, sic ut ab ea non superetur, vel sic ut peccatum vitet, & trigessimam sextam, quod nihil boni operis naturalis, hoc est, quod ex naturæ solis viribus ortum ducit, agnosci debeat, & sexagesimam tertiam, quod nullus usus liberi arbitrii bonus, siue non malus sine gratia haberi possit? Respondeo, sicut negare non possum omnes illas propositiones constantissimè sine ulla omnino fluctuatione docuisse contra Pelagianos Augustinum, ita dubitare non possum, eas velut bases totius doctrinæ de gratia & libero arbitrio, & consequenter tanquam doctrinam Catholicam indubitatam tradidisse. Quod ipsemet non obscure multis locis profertur, sicut ex præcedentibus satis perspicue intelligi potest, & de plerisque uberius, cum de gratia disserturi sumus pate-

fiet, hic de vincendis tentationibus peccatiffique vitandis sufficit tantisper una sententia sancti Augustini quam tanquam Catholicam fidem confitendam esse profertur: *Faseatur (Pelagius) quando contra tentationes concupiscentiasque illicitas dimicamus quamvis & illic habeamus propriam voluntatem, non tamen ex illa sed ex adiutorio Dei nostram provenire victoriam.* Vnde Pontifici auctoritate sanctus Innocentius: *Necesse est ut quo auxiliante vincimus, eodem rursus non auxiliante vincamur.* De operibus verò naturaliter seu moraliter bonis, seu usu bono liberi arbitrii quid senserit, satis declarat locus ille quo adversus eosdem Pelagianos dicit, *Nemo bene libero arbitrio uti potest nisi per gratiam, que non secundum debitum redditur, sed Deo gratia miserante donatur.* Quam sententiam Episcopi Africani & Apostolicæ Sedis Antistes Celestinus, sua definitione sancientes dicunt: *Preparatur voluntas à Domino, & ut boni aliquid agant paternis inspirationibus suorum ipse tangit corda fidelium.* Quotquot enim spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt: ut nec nostrum desse sentiamus arbitrium & in bonis quibusque voluntatis humana singulis motibus magis illius valere non dubitemus auxilium. Ex quo perspicuum est sanctos illos Patres Augustinum Africos Episcopos & Apostolicæ Sedis Præsules, non aliter quam Pelagiani erroris fructices, contrarias doctrinas reprobasse quod quo pacto cum illa Bulla Pij V. & Gregorij XII, coherere possit, sequenti capite dicturi sumus.

Epist. 106.

Epist. ad
Concil. Car.
ibid.Lib. 1. ad
Bonif. c. ult.Celest. Papa
in Epist. ad
Gall. Epist.

CAPVT XXVII.

Proferuntur aliæ ex illa Bulla propositiones de operibus infidelium, de potestate arbitrii non nisi ad peccandum, de amore duplici creaturæ rationalis, & difficultas ex illis nata solvitur.

NAM de alijs nonnullis doctrinæ capitibus quæ ab Augustino videntur esse tradita, maior difficultas est. Nam propositio vigesima quinta quæ damnatur in illa Bulla, sic sonat: *Omnia opera infidelium sunt peccata, & Philosophorum virtutes sunt vitia.* Et propositio vigesima septima: *Libertum arbitrium sine gratiæ Dei adiutorio non nisi ad peccandum valet.* Et trigesima septima quæ fundamentum videtur esse præcedentium. *Omnis amor creature rationalis aut vitiosa est cupiditas qua mundus diligitur, que à Ioanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas qua per Spiritum sanctum in corde diffusa, Deus amatur.* Hæc autem omnia videtur docuisse Augustinus uti verba sonant. Neque enim hic responderi potest censura cuiuspiam acerbitatem proscriptam esse; simpliciter enim & categorice tres illæ propositiones prelatæ sunt, nulla censendi acerbitate scandalosa.

Respondetur de postrema quidem illa propositione minorem esse difficultatem. Nam illa satis aperte verbis ipsis præ se fert

omnem amorem creaturæ rationalis aut esse vitiosam cupiditatem aut illam charitatem qua in corde diffusa iustificatur creatura. Nam hac de causa laudabilis vocatur, ut intelligatur illa charitas quæ inter Doctores huius temporis celeberrima, & sola nomine charitatis nota est, quæ Deus diligitur super omnia; quæ omnes secundum Apostolum Paulum virtutes comites habet, quæ iuxta sanctum Petrum operis multitudine peccatorum, in qua qui manet secundum Apostolum Ioannem, in Deo manet & Deus in eo. Falsum est autem inter istam laudabilem charitatem, vitiosamque mundi cupiditatem nullum amorem creaturæ rationalis esse medium. Datur enim & alius amor bonus, qui nec est ista charitas, nec ista cupiditas, quo videlicet incipit bene Deo peccator affici ante iustificationem per charitatem. Ex isto enim pietatis affectu ante iustificationem & credit peccator Deo, & sperat peccati sui remissionem æternamque beatitudinem, & aliquo usque, licet imperfectè non super omnia, Deum

1. Cor. 13.